

bode si nekoliko tisoč velikanskih vreč ali žakljev naročil, da bi jih neko temno noč, ko bo dež scurkoma lil, polovil in čez atlantsko morje poslal sebi in slovenskemu narodu na korist. Rešpehtar in Boštjan sta si v roke segla in počila, da bosta pri prvi priliki v Ljubljani v španovii vse narodne uši polovila in še ta večer sta pri „debelem botru“ na dober vspeh likof pila.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Gradca na dušno. ☺ — Blagomili čutki so nam danes srca vnemali pri gomili predrage pisateljice Josipine Turnogradske Tomanove — pred njenim veličanskim spomenikom! — Piramida, nad 16 čevljev visoka, vseh tukajšnih sester in sestic odlična kraljica — kakor dosihmal rajnica — ob čelu krasno venčana; od vrhunca do tal pokraj napisa viseči kiti temnozelenega bršlena, prihiteli za otožno svečanost od rojstnega grada; nad podnožjem jednak opas in ob robih venca po sorodnici pripeta; po vseh graških pokojiščih edinica s slovenskim napisom, obče čislana, neumrlej veličastna hvala, prelepa dika rodbini, narodu slava v daljne kraje in veke, rodoljubom posvečena milica, mogočna trubla v prebud in zavest strmečim rojakom, resna svarica v ptuje zavitim. — Okoli spomenika plamti sred šesterih svetilk kaj krasna velika raznih boj — tudi naših — verno molitev: „Večna luč jej naj svéti!“

Iz Goriškega. — V Rihemberku bodo čitalnico 10. dne t. m. slovesno odprli. — Tudi pravila za čitalnico v Kanalu so že potrjena.

Iz brezovške fare na Primorskem 30. okt. — V naši okolici se letina ni kaj vrlo obnesla: sená je bilo še dovolj, žita sploh srednji pridelek, fižol nam je slana poparila; kar je ajde suši ostalo, jo je še neusmiljena burja otresla, sploh vse sočivje je suša stisnila. Kar pa se sadja tiče, smo zadovoljni; marsikteri forint so si Brezovčani sè sadjem pridobili, in upati je, da ga bodo čedalje več, kajti naši ljudje so se posebno poslednja 4 leta vrlo poprijeli sadjereje. Kdor brezovško vas obhodi, prepriča se lahko, kako mogočno mlada drevesca rastejo in obilen pa žlahen sad obetajo. Dragi rojaki, le tako naprej! dajajte svoji mladini lep izgled delavnosti, saj besede mičejo, izgledi pa vlečejo. Hitimo naprej, in poostrimo uma svitle meče, da nas koló časa zatrló ne bode. — Naj dodam še eno redko dogodenco: 17. dne t. m. je neka žena iz Ostrovice čvetero otrók (vsi so bili fantiči) porodila, pa še tisti dan, koj po sv. krstu, so se v večnost preselili. Porodnica se dobro počuti. Omenjena žena je imela pred dvema letoma dvojčke, kasneje enega fantiča in zdaj štiri; v dveh letih tedaj sedmero otrok. Prevelik blagoslov božji!

Iz Sodražice 30. okt. B. St. — 22. dne t. m. je pol ure od našega trga zgorela lesena kočá; zavarovana menda ni bila. Gospodarji, zavarujte saj svoja pohištva. Ta majhen denar, ki ga za to plačate, lahko pogrešate; v nesreči vam je pa na veliko dobroto. Naši pridni ljudje so brž hiteli z gasilnico na pomoč; ko so tje prišli, je že streha doli padla. Pravijo, da nihče drugi ni kriv ko gospodar sam zavoljo tega, ker pepel nosi pod streho sè slamo krito. Varujte se ognja! Velika pomoč je gasilnica; naš trg bi bil še vdrugič pogorel, ako bi je ne bilo. Hvala tedaj prejšnjemu županu J. St., ki je veliko dobrega storil pri trgu. Pred 12 leti je Sodražica bila revna, umazana, blatna vas; po sredi je tekla voda in pri vsaki hiši je bila po hlevih in po kletih; on je dal skopati graben in ga ozi-

dati, povrh pa je dal škrlí položiti. Kakih 400 do 500 gold. se je izdalo za to. Zdaj pa vseh teh napak ni, tudi poti in ceste je lepo poravnal. Hvala mu!

Iz Ljubljane. Načrt poti, kjer bi šla železnica beljaško-ljubljanska, je že dodelan. V tej veseli vesti nas je gledé na beljaško-ljubljansko železnico, morebiti pa brez potrebe, le nekako osupnila novica, ki so jo prinesli te dni mnogi časniki, da je c. k. ministerstvo kupčijskih zadev zaukazalo, da naj začne c. k. glavno nadzorništvo železnic avstrijskih tehnično pregledavati načrt za železnico iz Beljaka čez Predél na Gorico in pa načrt nadaljne železnice iz Gorice skozi Dol v Trst.

— Novi prvi vladini svetovalec knez Lotar Metternih je pretekli teden nastopil svojo službo v Ljubljani.

— Ker se mnogo govori o razdvojenem glasovanji slovenskih poslancev v državnem zboru in je tudi gosp. Svetec v svojem dopisu v 44. listu „Novic“ nekoliko opisal zgodovino omenjenega razmerja, naj še mi bolj na drobno povemo, kako je to bilo. En dan pred 3. branjem, ko debata še ni bila dokončana, so se dr. Toman, dr. Klun, Svetec, Črne, Pintar, Lipold in Lenček res pred začetkom zborovim posvetovali, kako bojo glasovali po 3. branji ustave, in pet proti dr. Tomanu in Pintarju jih je sklenilo za ustavo glasovati. Grof Barbo in Ljubiša nista bila zraven, ko je bilo posvetovanje; torej ju menda tudi sklep ni mogel vezati. Ko pa levica Poljakom ni nobenega popravka potrdila, so oni (Poljaki) sklenili enoglasno zoper ustavo glasovati, in vsled tega se je tudi g. Črne premislil; ker je g. Lenček odšel na odpust, se je tedaj zgodilo, da so nazadnje le trije za ustavo glasovali. Škoda, da se ni klub po končani debati še enkrat posvetoval, kaj da je storiti pri 3. branji. — Naj pri tej priliki popravimo pomoto, po kateri se g. dr. Tomanu pripisuje sestavek v 31. listu „Novic.“ Saj vsak, kdor sestavek le površno pogleda, vidi, da prva tretjina njegova je gol prestavek tega, kar je „Tagesp.“ sploh v državnem zboru pisala, poslednja tretjina pa je vzeta iz Svetčevega pisma; kar je vmes, je pretresovanje nekterih posamesnih člankov ustave, in če se kakih 20—30 vrstic „Novičinih“ vjema z mislimi dr. Tomanovimi, pa tudi družimi (ker nam dohaja več pisem od naših poslancev), kako se more po takem sestavek pripisovati njemu? To omenimo le memogredé, da se vé, kaj je pravo.

— Kako prav je imel dr. Toman, da je unidan v seji državnega zbora, ko so ga levičniki motili v govoru in jim je predsednik Giskra še prikladal, s pravim imenom očital to psovanje in da ni hotel preklicati svojih besed, potrjuje celó graški „Telegraf“, kateri Slovencem sicer ni prijazen, v 251. listu pod naslovom „Slike iz državnega zbora“ v dopisu iz Dunaja rekoč: „Danes se je dunajski parlamentarizem zopet pokazal v goli svoji glori. To so bili prizori! Predsednik Giskra je divjal kakor furija, da jej je bilo malo para. Tulil je na poslanca Tomaná tako, kakor v nekdanjih časih mogočni predstojnik na svojega podložnega pisarja v pisarnici itd. itd.“

— Noben trezen človek sicer ni verjel, kar se je iz Dunaja zatrobilo po svetu, da so naš svetli knezoškof „sodelavec „Laib. Zeitung-e“, ki se je tudi vstopila v vrsto konkordatoborcev.“ Ker pa ta abotna pravljica skače iz časnika v časnik, moremo zagotoviti, da vse to so lažnjive čenče, ter se nadjamo, da poštena vredništva bojo preklicala, kar so zajela iz motnega vira.

— Nekteri udje nemške kazine nabirajo podpise za odpravo konkordata. Ker je národna večina mestnega odbora bila trden jéz, kterege se „Pressini“ gla-

soviti ljubljanski „kapital“ in ljubljanska „inteligencija“ ni upala predreti, izbrala si je peščica Megerle-Mühlfeldovih privrženecv drugo bolj pohlevno pot, da more svojemu velikemu konkordatoborcu ponosno reči: „Lej, une 38 krajske soseske z 4000 podpisi, ki so se potegnile za vzdržanje konkordata, niso nič; mi mi smo pravi zastopniki kranjske dežele, ker „Pressa“ nam je dala diplomo, da reprezentiramo „kapital“ in „inteligencijo“! — Da se Bog usmili tega kapitala in te inteligencije!

— „Novice“ so v poslednjem listu po mnozih jim razodetih željah vprašale „Laib. Zeit.“: kako to, da je molčala o mnozih silovitih ekscesih, ko je vendar poprej tako zgovorna bila celó v malih stvarcah? „Laibacherica“ odgovarja na to v 251. listu, kjer navaja nekoliko tega, kar so „Novice“ pisale, a kakor zvit jezičen dohtar izpušča ravno to, kar so prav posebno povdarjale „Novice“, namreč to, „da pretepi in druge nerodnosti so bile in bodo, dokler bo svet stal in to ne samo pri nas, temuč povsod.“ Po takem tedaj „Novice“ niso dolžile ne g. Pajka, da ni odvrnil nerodnosti, ki so se godile poslednji čas v Ljubljani, kakor niso hvalisale g. dr. Costo, ako pod njim ni bilo tako silnih pretefov, kajti to in uno je le naključba (Zufall). „Novice“ so le interpelirale „Laib.“: kako to, da zdaj molči, kakor da bi sami angeljci bili v Ljubljani, poprej pa je vsako stvar ogovarjala, če je le kak voznik pokal po mestu ali prehitro vozil. „Laib.“ se sicer opravičuje v 251. listu, da je „nur diejenigen etc.“ razglaševala. Kdor nima njenih listov pred seboj, bi morebiti verjel tem njenim besedam; kdor pa jih ima od onega časa, kar je policija v rokah mestnih, bo videl, da vse to besedovanje je piškav oreh. Ali se niso „Novice“ večkrat čudile nad „polžem, ki je tako pogostoma kazal svoje rogé v „Laib.“? Ker se „Laib.“ hvali, da je Sokolovo homatijo popisala „in der rücksichtsvollsten (!) Weise“, jo moramo vendar opomniti tega, da je imenovala že dvojno hudodelstvo, predno je c. k. sodnija še svojo sodbo izrekla. In če „Laib.“ le od dveh pretefov vé, jih mi vemo veliko; in če ona se grozi nad tem, da smo rekli, da je „kri scurkoma tekla“, ji moremo priče povedati, ki so to videli na gornjih Poljanah; naj gré prašat v bolnišnico, kako še danes gré tistemu, ki so mu glavo potolkli na gornjih Poljanah; naj gré prašat g. dr. R.: ali mu niso tatje v pisarnico vlomili itd. itd. In ker ni nič omenila, kaj se je spet to nedeljo godilo, povemo jej mi, da ste ponoči bile dve prav krvavi bitki domačih ljudi, ena pred Žrjavčevo hišo, druga pa pri sv. Florijanu. Z vsem tem — in to še enkrat rečemo — niso „Novice“ htele „ilustrirati“ županovanja Costovega, pa tudi ne črniti namestništva Pajkovega, le samo to resnico so hotle konstatirati pred svetom, da je „Laib.“ poprej rada pripovedovala, kar se je nerodnega zgodilo in njene prijateljice „Tagespost“ in „Triesterca“ itd. so jej zvesto sekundirale, zdaj pa pri obilem materijalu ne črhne besedice! — Kolikim Ljubljančanom je „Laib.“ organ, to ona sama najbolj vé; mi je ne zavidamo za to število; nam je le zato, da smo zdaj ključ našli, zakaj je v prejšnjih časih vsako malenkost obešala na veliki zvon. Nadjamo se, da pravična deželna vlada, ktera stoji nad strankama, in na ktero se po „Laib.“ tudi mi pozivljamo, bode najbolje razsodila: ali je nekda pod cesarsko policijo in zdaj pod namestovalno res manj nerednosti vpisanih v zapisnike kakor pa pod županovanjem Costovim? Statistika bode najboljja priča.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz zbornice poslancev nič novega. Prof. Arndts je zbornici gosposki izročil prošnje 38 sosésk kranjskih, naj ostane konkordat. — Prvi batalijoni francozke armade so že v Rimu; laška armada tudi poseda papeževe dežele; Garibaldi se je vtaboril s 6000 prostovoljcev v Monte-Rotondo; po takem sv. očeta čakajo bridki časi. — Hrvaški deželni zbor je sklican na 2. decembra; pozivnica povdarja prav odločno dvalizem; po predpisanem novem volilnem redu odpade 54 poslancev, ki jih narod voli; magjaronskih velikašev, vélikih županov itd. pa pride veliko v zbor. Samostojnosti in neodvisnosti trojedne kraljevine koplje ogersko ministerstvo grob.

Zadnja beseda!

Togoten pisavec „iz Ljubljane“ je v svojem popisu stoletnice kmetijske družbe v 246. listu „Triesterice“ med drugo tudi to vpletel, da „Novice“ niso moja lastnina, ampak družbe kmetijske in da so 1848. leta „in Folge geschickter Manöver“ prišle v lastnino družbenega tajnika. Nanašaje se na §. 19. tiskarne postave sem zahteval od vredništva „Triest“, naj natisne poslanico mojo, v kateri dokazujem, da je to laž, kar je dopisnik pisaril o lastnini (zalogi) „Novic.“ „Triesterca“ je čez en teden še le prinesla moj razglas, ker ga je popred poslala svojemu pisavcu v znanje, da je potem z dolgimi zvijačami skušal v 253. listu zagovarjati, kar je rekel v 246. listu. Gnjsi se mi, kaj več o tem govoriti; zgodovina „Novic“, po aktih dokazana, naj je moja priča: **Sl. kmetijski družbi nikoli ni na misel prišlo** izdati slovenski časnik. Jaz sem bil, ki sem prosil dovoljenja 1841. leta; al sama moja prošnja takrat, ko je slovensk časnik v Ljubljani bil strašan hudournik, bila je preslaba; obrnil sem se do sl. obrtnijskega društva, in ko tudi to še ni bilo zadostna podpora, obrnil sem se še do sl. kmetijske družbe, in s pismom od 4. sušca 1842. pod štev. 29. je odbor družbe kmetijske izročil **mojo prošnjo v dokladi** c. kr. deželnemu predsedništvu, ter svoje pismo s temi-le besedami sklenil: „Geruhen Euer Excellenz bei der höchsten Hofbehörde dahin zu wirken, dass dem Ansuchen des Buchdruckers Josef Blasnik Statt gegeben werde.“ Mar je kdo tako neumen, da bi mislil, da sem jaz prosil za to, da viša c. k. policijska oblast kmetijski družbi dovoli časnik?! In čez eno leto, — to je 10. sveč. 1843. — prišlo je dovoljenje, da smejo „kmetijske in rokodelske novice“ „im Verlage des Buchdruckers Josef Blasnik zu Laibach erscheinen“ pod to kuratelo „dass für die Redaction dieses Blattes stets ein hierzu geeigneter und vertrauenswürdiger Mann aufgestellt wird.“ Vprašam tedaj vsacega poštenega človeka: čigave so „Novice“? Prosta moja volja je bila, da je družba jemala sprva naročila na-nje, ker pri novem in skor čez 50 let prvem slovenskem časniku mi to ni na škodo bilo. 1848. leto in pozneja leta pa so kakor mnoge druge časnike in vso časnikarstvo predrugačila tudi „Novice“, ki so zmiraj bile in so še danes moja postavna lastnina. Gosp. dr. Bleiweis je bil zmiraj le njih vrednik in nikoli ni segal po moji lastnini. Če žolčni dopisnik „Triesterčin“ misli, da „Novice“ donajajo sila bogastvo, saj si lahko pomaga: dandanes ni treba beračiti več kakor sem jaz moral beračiti za izdajanje časnika, naj izdaja 10 „Novic“ in morebiti si kupi grajščino, ktere si jaz še nisem mogel kupiti. Jožef Blaznik.